

גליון ל"ב / האוש - שבת שובה - יום הכיפורים / תשפ"ז

פנינים ואמרים נפלאים מאוצרות וכתבי תורתו של מורינו הגה"ח רבי שמעון הירשלער זצ"ל



משמעון

שה לבית פנינים וחידושים על סדר הפרשה

עול התורה מביא לברכה ולחיים

כשעירים עלי דשא (לכ. ב.) **פירש"י**: כשעירים, לשון רוח סערה וכו' מה הרוחות הללו מחזיקים את העשבים ומגדלים אותם, אף דברי תורה מגדלים את לומדיה.

יש לומר בביאור הדמיון הזה, כי כשאדם רואה את כל תוקף הרוחות המנשבות עלי דשא, והוא רואה איך כל העשבים מתכופפים תחת תוקף הרוחות, הוא חושב שע"ז העשבים נפסדים ומתקלקלים, ובאמת הדבר להיפך ממש, שע"ז גופא העשבים מתגדלים ומתחזקים. כן הוא בלימוד התורה הקדושה, אע"פ שלפי ראות העין נראה כי תלמידי חכמים ויראי השם רובצים תחת עול התורה ומצותיה ונכפפים תחת העול שעל צואריהם, אבל באמת התורה מנחילה להם חיים וסיפוק, ומחזקת אותם ברוחניות ובנשמות. והבן.

עשרת ימי תשובה

לעילא ולעילא - השנה מעל השנה

כתב **המגן אברהם** (סי' תפ"ב סק"ד) דבעשרת ימי תשובה אומרים בכל הקדישים **לעילא ולעילא** מכל ברכתא ושיקתא, וכך מובא בכל האחרונים וכן המנהג. ומאז היה הדבר תמורה בעיני, הלא הכוונה בתיבות **לעילא** מן כל ברכתא היא שכל מה שאנו אומרים שירות ותשבחות לפני הקב"ה, בכל זאת עצם מהותו היא לעילא ומעבר לכל אלו השבחים, כי אין ערוך אליו ולגדולתו אין חקר. ואם כן יש להבין מה שייך להוסיף בזה כפל הלשון ולומר **לעילא לעילא**.

ועתה נראה לענ"ד לבאר, הדלא בראש השנה ממליכים אנו על עצמנו את כבוד מלכותו, ועל ידי זה אנו מתעלים במקצת בהשגתנו בגדולתו יתברך שמו, ומכיון שזכינו להשגה גבוהה ורוחנית יותר, הרי אנו משיגים ומבינים קצת עוד יותר עד כמה הוא מרומם ונשגב מכל תהילה, ולכן דווקא בימים האלו אנו צריכים להוסיף ולהדגיש שהקב"ה הוא לעילא ולעילא.

נשמות מ"ט ר'חניות

גמור חתימה טובה. שמעתי רמז נאה, **גמור ר"ת נשמות מ"ט ר'חניות**, שהקב"ה יחתמנו לטובה בין ברוח ובין בגשם, שניהם היו תמים, למען נוכל לעבדו בכל ימות השנה מתוך הרחבת הדעת ושפע כל טוב.

פלפול בדרשת שבת שובה - הרהורי תשובה על חסרון ידיעת התורה

סיפר לי גיסי הרב **רבי משה ליבער** שליט"א, עובדא מהאדמו"ר **מקלויזענבורג זצ"ל**, שפעם בעת 'דרשת שבת שובה' דרש בפלפול ארוך ומסובך, ובסוף דבריו עמד לבאר פשר דבר. הנה באמת יש להבין, בשלמא ב'שבת הגדול' יש מקום לומר פלפול בהלכות תח הפסח הקרב ובא, אבל ב'שבת שובה' הלא היה ראוי יותר לדרוש בדברי התעוררות לתשובה מאשר לומר פלפול.

והוא מקשה והוא מתרץ, שאמירת הפלפול גופא מביאה לידי התעוררות של תשובה. שכן הרבה מן האנשים היושבים כאן למדו בצעירותם בישיבה, וכעת הם רואים שאינם מבינים הרבה מתוך עומק הפלפול, ומתוך כך באים להם הרהורי תשובה על אשר לא השיגו וקנו יותר בתורה, ולכן דורשים בפלפול גם בשבת שובה, שכן הפלפול גופא נחשב כדרשת התעוררות לכל דבר, ודפח"ח.

ערב יום כיפור

מצות אכילה ושתיה - שיתרצה חלבו ודמו

שמעתי בשם הרה"ק **מבעלזא זצ"ל**, שאמר טעם המצוה לאכול ולשתות בערב יום הכיפורים, דקיי"ל (וי"ד סי' ס' ס"א בהג"ה) בהמה שנתפטמה כל ימיה באיסור אסורה מדברבנן, והרי גוף האדם נתפטם באיסור ממאכלות שלא למצוה רק לתאוה, ולכן אוכלים בערב יום הכיפורים אכילה של מצוה בקדושה ובטהרה, דעיי"ז מתפטם גופו מאכילה של מצוה, ואז ירצה חלבו ודמו למחר.

זכות אחת מני אלף - המצוה ששייכת לכל

יהודי ויהודי

שמעתי בטעם המצוה לאכול ולשתות בערב יום הכיפורים, שרצה הקב"ה לזכות את ישראל, שכל אחד ואחד תהיה לו זכות אחד מני אלף קודם יום הכיפורים, ולכן נתן לנו המצוה לאכול ולשתות, שהיא מצוה נפלאה שכל אחד ואחד יכול לקיימה, כי אינה מוגבלת בתנאים מיוחדים כמו אכילת מצה או אכילה בסוכה, נמצא שכל יהודי בעולם, אפילו הרחוק ביותר, מקיים מצות עשה זו קודם יום הכיפורים, ואמרו חז"ל (קידושין מ, ב ע"ש) **עשה מצוה אחת**, אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות.

כאילו התענה - נדל האמונה בתקנת חז"ל

בערב יוה"כ

עוד טעם שמעתי מהרבני היקר **הרב אברהם שייא** מפה לונדון, כי התורה אמרה (דברים יז, יא) **לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימיו ושנאם**, ודרשו

חז"ל (מובא ברש"י) אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, והוא עיקר גדול אצלנו להאמין בכל דברי חז"ל ובתקנותיהם ובביאוריהם.

והנה במצות יום הכיפורים משמעות הכתוב היא להתענות גם בתשיעי, כדכתיב (ויקרא כג, לב) **ונציתם את נפשותיכם בתשיעה לחץ, אלא שבאה קבלת רבותינו שדרשו (ברכות ח, ב) תנא חייא בר רב מדיפתי וכי בתשיעי מתעניין וכו', אלא כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה בתשיעי ועשירי. נמצא שהאכילה והשתיה בערב יוה"כ היא מתוך אמונה בדברי חז"ל, היפך ממשמעות התורה, והוא זכות גדולה לזכות ביום הדין. מחמת גודל אמונתו בחכמי ישראל. ודפח"ח.**

הטעם שמתוודים על פי סדר הא"ב

איתא בספר **בני יששכר** (מאמרי תשרי מאמר ו' צומא רבא אות ה') בשם ספר **עשרה מאמרות** (ויקרא י"ג) מפאנו, דמהראוי להתוודות ביום הכיפורים בדרך א"ב ודרך תשרי"ק (וכך כתב בראשית חכמה שער התשובה סוף פרק ה', ובתור שם טוב חלק ב' דף י"א עמוד א', ומובא בבבב"ט ע"ת לר"ה ויהי"כ"פ אות כ"ח. עיי"ש).

ונראה לפענ"ד הבנת הדבר, דהנה איתא בספה"ק **דברי חיים** (פרשת דברים) בשם **היעב"ץ** ובשם ספר **חרב פיפיות** (להג' המקובל רבי ישעי' יעקב מאלעסק זצ"ל) **המגדלי חכמי בראד**, שבאמת כל העולם מתנהג על פי צירופי הוו"ה וצירופי אותיות. וכפי ערך המקבלים כן משתנים האותיות לטוב ולרע, וכמו שכתב בספרי החסידות (והמקור הוא מספר יצירה) ש'נגע' מתהפך לענג', וכדומה דוגמאות כאלו. עיי"ש.

ולפי זה נמצא, שלפעמים על ידי מעשיו הרעים אנו גורמים שאותיות של 'חממים' יתהפכו ל'דלי', ועל ידי זה אנו גורמים צער לעילא, שהקב"ה שהוא בעל הרחמים אינו יכול להשפיע עלינו כפי רצונו האמיתי. ולכן מצווה עלינו להתוודות בדרך א"ב להראות שעל ידי מעשיו קלקלנו את צירופי האותיות, וכן בתשרי"ק להראות שלפעמים הפכנו את האותיות המשפיעות שלא כסדרן. שכן כידוע אותיות שם הוו"ה כסדרן הן רחמים, ושלא כסדרן חס ושלום להיפך, והבן היטב.

ולפי דרכנו יובן על פי רמז הלשון (כן העתיקו בהרה"ק ספרים על פי הכתוב מאיי"ב, לח) **"מאתו לא תצא הקעות"**, שהמילה **"מאתו"** מורכבת מאותיות **"מאות"**. דהיינו שמאתו יתברך שמו יוצאים האותיות בדרך צירוף של רחמים, ורק אנוהו המקבלים מקלקלים לפעמים את האותיות על פי מעשיו.

והבני יששכר שם כתב טעם הדבר שמתוודים על דרך א"ב לפי דרכו, דמרוזם בפסוק (ויקרא כו, מ) **והתנדו את עונם**, לרמז שיתוודו דרך א' ודרך ת', ע"כ"ז. ואפשר להוסיף הטעם שיתוודו בדרך זו, הוא מכיון שעוונות בני אדם גורמים היפוך צירופי האותיות מא' לת', דהיינו שיהיו שלא כסדרן, ודוק.

דבר בעתו פנינים וביאורים בעניני דיוטא

בביאור השייכות בין התרת נדרים לתשובה

התרת נדרים. מה שנוהגין לעשות התרת נדרים קודם יוה"כ י"ל, דהנה עיקר היתר נדרים הוא ע"י פתח וחרטה, ונעקב ע"י החכם מעיקרא (עי' נדרים כא: בר"ן ושאר מפרשים), ע"ז גופא שמראה לו החכם בפתח וחרטה זו, שבשעה שנדר לא חשב היטב על כל התוצאות שיצאו מתוך נדרו ולכן נדר, אבל אלמלי היה אז ביישוב הדעת גמור, והיה רואה את הנזל, ודאי לא היה נודר, ומכיון שמתגלה שבשעת נדרו לא היה מיושב היטב, ממילא יש בכח החכם להתירו ולעקרו מעיקרא, כיון שאין ממשות לדבר בלתי מיושב כזה.

ובאמת כן הוא בכל עבירה, שאין אדם חוטא א"כ כנס בו רוח שטות (סוטה ג, א), שלא חישב שכר העבירה נגד הפסדה וזה גורם לו עשיית החטא, ולכן נקראת **"תשובה"**, שהוא מלשון ש"ב על הראשונות, שע"ז גופא שאדם תוהא על מעשיו ומבין כמה הסכיל עשות, ועשה מעשהו בלי התבוננות, אז מתגלה לו כי לא עשה את החטא בדת שלמיה, וע"ז גופא נעקר הדבר מעיקרו, וזהו עיקר התשובה, לבוא להכרה זו שמעשיו הראשונים היו חסרי דעת, וברוח שטות עשאו.

נמצא שענין התשובה הוא ממש דבונת מה שהחכם עוקר הנדר מעיקרו, ולכן שפיר נהגו מדור דור לעשות **"התרת נדרים"** קודם ראש השנה ויום הכיפורים, לעורר את האדם לטוב התשובה, דגם התשובה צריכה חרטה לשעבר וקבלה להבא, ופתח התשובה הוא בזה גופא שאין אדם חוטא א"כ כנס בו רוח שטות.

ויש לבאר כן בדברי **הרמב"ם** (הלכות תשובה פ"ב ה"ד) שמדרכי התשובה להיות השב מתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו, ומשנה שמו, כלומר אני אחר ואני אותו האיש שעשה אותו המעשים וכו', - דהכוונה שכשמתבונן במעשיו ובא לידי החלטה שאז היה בבחינת שוטה, וכעת מתברר לו טפשותו, ע"ז גופא מתברר שאין הוא אותו האדם שחטא. וק"ל.

מפי השמועה פנינים נפלאים שנטמעו מפי סופרים וספרים

איין געזונטער טרייסל - בוחה של תפילה נעילה

איין טרייסל! ואז כל האבק יסור ויפול מעליך כרגע!

כמו כן, גם אנוהו נתלכלכנו כל השנה במה שנתלכלכנו, וביום הכיפורים אנו עוסקים כל היום בוידיים רבים, "על חטא" פלוני, ו"על חטא" פלוני, ומי יודע אם מועיל, שמו ח"ו הוי כטובל ושרץ בידו. אבל העצה המועילה היא, איין געזונטער טרייסל, להזעזעז פעם אחת כהוגן, ואז ברגע אחד נוכל להיטהר מכל עוונותינו לפני ה' ודפח"ח.

"שפתי ישנים דובבות" - קריאה של חיבה

אנו פונים בבקשה אישית לכל מי שזכה להכיר את המחבר ז"ל ויש באמתחתו זכרונות ועובדות ממסכת חייו, וכן למי שמעמ מפי סיפורים ופנינים מכלי ראשון או שברשותו הקלטות מדבריו - אנא העבירו אלינו את החומרים היקרים הללו, למען נוכל להעלותם על הכתב ולזכות בהם את הרבים. נא לשלוח לכתובת המייל: s3004070650@gmail.com, המערכת

עניינא דיומא

יום הכיפורים

(שבת קלב, א). וכלום ראיית מימך יהודי שעומד למול את בנו בשבת שיצטער על כך שע"י הברית תיחדה שבת, אלא הקב"ה שציוה על השבת, הוא ציוה למול בשבת, ומה לו להצטער. כמו כן, מי שצריך לאכול ביוה"כ לקיום נפשו, אין לו להצטער ע"ז כלל וכלל, שכל התורה נתנה לידחות בפני פקדונו, ומי שציוה להתענות, הוא ציוה לו לאכול ולשתות.

התעוררות של כבוד - סוד ההכאה באצבע צרדה

תנן (יומא יט, ב) ביקש להתנמנם, פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה, ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד והפג אחת על הרצפה.

ויש לתמוה למה לא עוררוהו זקני כהונה, ומה נפקא מינה באינו אצבע מכים, עד שנקבע הדבר להלכה פסוקה (עי' רמב"ם פ"א מהלכות עבודת יוה"כ ה"ח)?

והנראה בזה, דהא בכהן גדול כתיב (ויקרא כא, י) **והכהן הגדול מאחיו**, שכל הכהנים חייבים לכבדו גם אם הוא עם הארץ (יומא יח, א; רמב"ם שם ה"ז), כפי שמצינו שתיקנו כמה דברים במקדש מפני כבודו (יומא מג, ב; סט, א). לכן דקדקו חז"ל לעוררו דווקא על ידי **"פרחי כהונה"** הבניניים, שכן הכאה על ידי זקנים או קטנים ממש נחשבת לביזיון. מסיבה זו גם לא הרעישו בסיפוק כפיים אלא הכו באצבע צרדה שקולה עמום, והכל כדי לשמור על שיעורי כבודו ולפנות אליו בגינוני הכבוד: **"אישי כהן גדול"**.

בזה יובן גם מה ששינו במשנה הקודמת (יומא יח, ב) שלאחר שהשיבועוהו שלא שנה בעבודתו **"הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין"**, משום שחשדוהו אנו יודעים האמת שלא עשינו את העבודה האדם לבכות עד שנקבע הדבר להלכה (רמב"ם שם ה"ז)? אלא שמכיון שחשדוהו ונתבזה, הוטל עליהם חיוב הלכתי לפרוש בבכייה משום כבודו. כדמצינו אצל משה רבינו ע"ה שחלק כבוד למלכות בדברו אל פרעה אף שהיה רשע (שמות יג, יא, ח, ומובא ברש"י שם).

בקשה מה' שיעזור אותנו רק בדרך כבוד

ונלענ"ד להוסיף, שהרי כהנים שבעונותיהם הרבים אין לנו לא מקדש ולא כהן גדול לקיים את עבודת היום כתיקונה, כל כן ישראל עושה עבודה משלו עם יודיו וקרבן על ידי שיח שפתותיהם, ועבודת היום היא בכל יחודי בעצמו. אבל בעניינתו אנו יודעים האמת שלא עשינו את העבודה המוטלת עלינו בהתאמצות האמיתית כדבעי למיהוי, אלא בבחינת **"ביקש להתנמנם"**, ועדיין לא זכינו לשוב בתשובה שלימה כראוי. ומכיון שכל תכלית השופר ועשרת ימי תשובה הם בחינת אריה שאג מי לא יירא, היה שורת הדין נותן שהקב"ה המעורר ישיג יעורר לבנו על ידי יסורים וחלאים קשים לפי המעוררים לב האדם, אבל מי יוכל לעמוד בזה. ולכן בלימוד ואמירת הלכה זו אנו מתפללים **לפני אבנינו שבשמים בדרך רמז, שיעזור אותנו רק בדרך כבוד, כי סוף סוף כל אחד ואחד מישראל הוא מזרע ממלכת כהנים, ובני מלכים אנו**. ובס"ד רעיון נפלא הוא, ברוך החונן לאדם דעת.

ורמז נוסף יש כאן, שכן רש"י פירש שאצבע צרדה היא האגודל והאצבע הסמוכה לה. כידוע, בשתי אצבעות אלו אדם ממשמש בבגד לדעת את טיבו, ואמרו חז"ל (ברכות ה, א; עירובין יג, ב) שאדם שרואה יסורים עליו יפשפש ומשמש במעשיו. ובאר המסילת ישרים (פ"ג) ש"פפוש" הוא חיפוש עבירות, ו"משמוש" הוא בדיקת המעשים הטובים מחיסרון ומפנייה לא טובה. לפיכך מעוררים אותו דווקא באצבעות המשמוש, להזכיר לו שיפשפש ומשמש במעשיו, ובוודאי ימצא פגם ושוב לא ימצא מנוח להתנמנם.

מה שנקרא 'יום הכפורים' בלשון רבים

יום הכפורים. מה שיום זה נקרא **"יום הכפורים"** ולא **"יום הכפרה"** בלשון יחיד, י"ל, דבא להורות וללמד, שיש הרבה אופנים של כפרה, וכל אחד נידון ומתכפר לפום דרגא דיליה, ותשובתו הוא לפום דרגא דיליה, ודו"ק.

שינה בלילה יו"כ

סיפר לי מחותני הרה"ח הנכבד מוה"ר מיכל ליבער ז"ל, שאביו מוה"ר משה זאב ז"ל היה תלמיד נאמן להגה"ק מאונסדארף זצ"ל. וכך סיפר לו אביו, שבלי ליום הכיפורים לאחר התפילה, היה הגה"ק הנ"ל עומד לפני התיבה והיו אומרים יחד את כל ספר התהילים, וכל הבחורים היו נשאים בבית המדרש במשך כל הלילה כולו.

פעם אחת לא חש אביו בטוב בליל יום הכיפורים, ועל כן הלך לנוח מעט באכסניה שלו למשך חצי שעה בלבד.

כשחזר לבית המדרש התעניין רבו היכן היה, ור' משה זאב השיב שהיה חש בראשו ולכן הלך הביתה לנוח קמעה. נענה לו הרב ואמר, שאינו מבין איך בלילה קדוש כזה יכול אדם להרגיש כלל שיש לו ראש.

וסיים לאמר, שדברי תוכחתו של רבו נכנסו בעצמותיו כל כך, שמני אז לעולם לא הלך בליל יום הכיפורים מבית המדרש לביתו. וזאת חוץ מפעם אחת בימי זקנתו שהיה חלוש, והתפלל אצל האדמו"ר רבי שמעון שלום מאמשינוב, והוא הורה לו ללכת הביתה לנוח על אחריותו.

הארמון המפואר אינו נחרב - ערכן הנצחי של תפילות הימים הנוראים

שמעתי בשם הגה"צ רבי יחזקאל לוויןשטיין המשגיח דיישיבת פוניבז', שאמר פעם, שאם אחר יום הכיפורים אין להתנהגות כדבעי, כל נחשבו שנאבד הכל וכל היגיעה בימים הקדושים הייתה לריק חס ושלום. אין הדבר כן, אלא התפילות שהתפללו בכוונה רצויה נשארו למעלה בעולמות העליונים.

משל למה הדבר דומה, לאדם שבנה ארמון מפואר, ואחר כך רצה לגמור את הבניין בכי טוב ולעשות לו 'מכה בפטיש' ולייפות אותו על ידי נברשת נפלאה ביופיה. וכשעלה על הסולם לתלות את הנברשת, נפל מן הסולם ונשברו ידיו ורגליו, וגם הנברשת המפוארת נתפצה לרסיסים. ובגדול מפח נפשו צעק אוי לי וחבל על כל הבניין המפואר שבניתי. אמרו לו הרואים, אמנם ייתכן שאתה נעשית שבור לרסיסים, אבל בכל זאת הרי הבניין המפואר שבניתי נשאר שלם כתיקונו.

והנמשל הוא, שעל דרך זה כל תפילות ועבודת הימים הנוראים בקדושתם עומדין, ולא נתקלקלו חס ושלום במה שפגם האדם אחר כך. אלא שבוודאי צריך האדם להיטיב דרכיו באמת ולהיות טהור בכל עת.

חולא - מי שציוה להתענות, הוא ציוה לו לאכול ולשתות

ראיתי באחד ההספדים שכתבו על הגר"ח מבריקס זצ"ל, מעשה נפלא. יהודי אחד ירא ה' הוצרך לאכול ביוה"כ מחמת סכנה, ונצטער מאד, ולא היה יכול לאכול.

אמר לו הגר"ח: הרי במצות מילה אמרה תורה (ויקרא יג, א) **וביום השמיני ימול**, ואפילו בשבת

שני השעירים באו לרמז - ליצר הרע המנסה לצבוע את העבירה במצווה

ימינך וכו'. ובגמרא שם איתא, דעליית הגורל בימין היא לזכות ולסימן טוב. וארבעים שנה שימש שמעון הצדיק היה הגורל לה' עולה תמיד בימין, וארבעים שנה שלפני החורבן לא היה הגורל עולה בימין, עיין שם.

ואולי יש לומר בטעם העניין, מכיון שעיקר כוח היצר לסמות עיני בני אדם ולעשות ממצווה עבירה ומעבירה מצווה, דבר זה מרומז בכך ששני השעירים שווים במראה ובקומה ובדמים כאמור. שאם אינו זוכה, אז הגורל של 'עזאזל' עולה בימין, ונראה לו שזה חלק הטוב ומקרב. אבל אם האדם זוכה, הוא מגביה את חלק ה' בימין המרמז על חשבון צדק, ואת של עזאזל בשמאל, לרמז ששמאל דוחה וימין מקרבת (סוטה מז, א). דהיינו שהוא מבחין ויודע מה לרחק ומה לקרב, וזה סייעתא דשמיא וסימן טוב.

בידור המציאות על ידי השלכת השעיר

ועוד איתא בגמרא (יומא שם), שבימי שמעון הצדיק בכל שנה היה לשון של זהורית מלבין בשעה שהגיע שעיר למדבר. ופירש רש"י שהוא סימן שמחל הקב"ה לישאל, כמאמר הכתוב (ישעיהו יח, א) **אם יהיו חטאים כשנים נשלג ילבינו**. ובראשונה היה נראה הסימן גם באולם, וכשהלכין היו שמחים, כמבואר בגמרא שם (סו, א).

ויש לומר בראשונה בזה לפי דרכנו, שמעשה היצר הוא שהשעיר לעזאזל הרומז לחטאים נראה מבחוץ ממש כמו השעיר לה'. אבל אם זוכים ומשליכים את השעיר לעזאזל, דהיינו שהאדם בוחר בטוב ומרחיק את הרע מאתו, אז ממילא הוא זוכה ורואה את האמת הגמורה. ולכן כשזכו ישראל היה הצבע האדום הרומז לחטא משתנה ללבן כשול, לפי שמראה הלבן אינו מקבל שום גוון אחר כידוע. שכן רק לאחר השלכת רוע השאור, אז באורך נראה אור, להכיר את אור האמת והקדושה.

שני השעירים. הנה שני שעירי יום הכפורים מצוותן שיהיו שניהן שווין במראה ובקומה ובדמים ובכליתותן כאחד (משנה יומא סב, א).

וראיתי בספר חידושי רמ"ל להרה"ק רבי משה ליב סאסוב'ער (פרשת אחרי, עיי"ש בהנה למטה ממדכ המחר) שמילת 'עזאזל' היא ראשי תיבות **אֵת אֵת אֵת לַעֲמֵת זֶה עֶשֶׂה הָאֱלֹקִים** (קהלת ז, יד). דהיינו שהשעיר לה' והשעיר לעזאזל היו שווים ממש, כי כל דבר שיש בצד הקדושה, יש כנגדו בצד הטומאה. והעניין הוא לסמות את עיני האדם שלא יכיר מיד בגנות חלק הרע, בכדי שתהא הבחירה חופשית.

והנה כתבו בספרים הקדושים (בן פורת יוסף כז, ואורח לחיים פרשת לך) בשם **הבעש"ט**, שעיקר כוח היצר הוא לפתות את האדם על עבירה ולדמותה כאילו היא מצווה. ובה מפרש את דברי חז"ל (שבת עה, א) שחוט משום מאי מיתחייב משום צובע. ובתוספות שם מבואר דקאי אשוחט דעלמא, והיינו שיצר הרע צובע את העבירה כאילו היא מצווה, ולכן יתחייב שישחטנו הקב"ה לעתיד.

וכמו דאיתא עוד בשם **הבעש"ט** (תולדות יעקב יוסף פרשת תשא ע"ד ע"ב, ופרשת שופטים קפ"ט ע"ב), שפירש את המשנה (ובחים מז, א) 'קדשי קודשים שחיתתן בצפון'. היינו ששחיתת הצדיקים שהם בחינת קודשי קודשים היא על ידי ה'צפון', שהיצר הרע מצפין מהם את עניין הרע שבתוכו ופושט טלפיו לומר שהוא טהור וזו מצווה, ובה הוא מפיל אותם חס ושלום. ובה אמרתי לפרש את הפסוק (משלי יב, י) **יודע צדיק נפש בהמתו**, כי הצדיק האמיתי יודע ומכיר היטב את נפש בהמתו, שהוא מרגיש יפה אם השעיר הזה הוא לה' או לעזאזל, ואין היצר יכול לרמותו בזה.

ועוד תנן (יומא טז, א) טרף בקלפי והעלה שני גורלות, אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל וכו', אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה